

BORBÉLY TAMÁS

Nádasi Alfonz (OSB):
Hadinaplók. Szerk. és közr.
Lukácsi Zoltán.
Győr, 2009.

A *Nádasi Alfonz* bencés szerzetes, tábori lelkész feljegyzéseit, gondolatait tartalmazó Hadinaplót *Lukácsi Zoltán* adta közre. A kötet Alfonz atya születésének 100. évfordulójára jelent meg a Győri Egyházmegyei Levéltár gondozásában, A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások sorozat 9. köteteként, 418 oldal terjedelemben. Nádasi Alfonz atya 1944. február 11-én kapta meg SAS behívóját, pár nap múlva már a fronton szolgált. A napló ezt követően döntően napi részletességgel számol be az eseményekről, a szerző gondolatairól, meglátásairól. Engedtessek meg, hogy a forrás alapján egy-két tartalmi súlypontot mutassak be, ezen keresztül is utalva a nagyon erős erkölcsi tartású, szolgálatát a legnagyobb gonddal, alázattal végző szerzetes személyére.

Nádasi Alfonz bevonulását követően egy új és számára idegen környezetbe került, ám nagyon hamar alkalmazkodott a küldetéséhez. Korábbi tanári hivatását a harcokban részt vevő magyar katonák lelki gondozásával, valamint szervezésével, egészségügyi ellátásával és más hasonló feladatokkal váltotta fel. A mindenkor következetesen szigorú, az igazságért szókimondó szerzetest igen hamar megismerték a csapatoknál. Míg emiatt már az első napokban konfliktusai támadtak a tiszteknél, a katonák, ápolók, valamint a zsidó munkaszolgálatosok számára hamar olyan lelki támasszá vált, akire mindig számíthattak. A naplóból részletesen kiderül, hogy önmaga miképpen viszonyult ehhez a szerephez. Minden körülmények között igyekezett szentmisét tartani, a katonákat lelkiismeretesen áldoztatni. A legembertelenebb viszonyok között is hosszan és elmélyülten készült szentbeszédeire, felkereste az egymástól nagy távolságokra került csapatokat, Nemzetiségre, felekezetre való tekintet nélkül mindenkin igyekezett segíteni. Emiatt többször protestáns honvédek is tisztelettel hallgatták lelkigyakorlat közben. A zsidó munkaszolgálatosok pedig még döntőbírájuknak is felkérték vitás belső ügyeikben. Szolgálatától vezetettve olykor a feljebbvalói parancsokkal is dacolt.

Nádasi Alfonz hivatástudatát jól jellemzi: az első napokban szigorúan szoktatta magát a legsúlyosabb sérülések, sebesülések látványához, hogy azokat minél hamarabb megszokja, és segíteni tudjon a sebesültek ellátásában. Ezután amikor csak tehetett, asszisztált az orvosoknak, ápolóknak, akik idővel egyre komolyabb esetek ellátásával bízták meg. A holtaknak a végső tisztességet minden körülmények között igyekezett megadni.

Amikor ideje engedte, e körülmények közepette Alfonz atya lengyelül és/vagy oroszul tanult, esetleg görög egyházatyákat olvasott. Még a teljesen elpusztított városokban sem tett le arról, hogy jó barátja, Kodály Zoltán számára könyveket szerezzen be. Őszintén érdeklődött a megszállt területek kultúrája, nyelve iránt. Nem csoda, hogy igen hamar megbízott benne a helyi civil lakosság, de még a partizánok is. Az előbbi egyik jeleként a pusztuló Varsó közvetlen közelében sok lengyel vett részt augusztus 20-i szentmiséjén.

A Hadinapló egyedülálló betekintést nyújt a különböző partizán csoportok tevékenységébe, valamint a civil lakosság mindennapjaiba. Így képet kaphatunk a lengyel partizánokról, akik a német-orosz háború közepette mindkét diktatórikus hatalom ellen elszántan harcoltak, valamint olyan ukrán szabadcsapatokról, akik a szovjet kommunista rendszer ellen küzdenek a németek oldalán. Mindezek kapcsán a szerző saját látószögéből mutatja be a civil lakosság és a partizánok összefonódásait.

Miként a fenti sorok is jelezték, Nádasi Alfonz Hadinaplója kitűnő szubjektív forrás az 1944–1945-ös hadi eseményekben részt vevő, lengyel-ukrán területeken megszállt feladatokat ellátó magyar csapatok helyzetéről, állapotáról, folyamatos visszavonulásukról. Ez utóbbi folyamatosan rontotta az amúgy is meggyengült harci morált: a csapatok fellazultak, felbomlottak, a parancsok pedig korántsem voltak egyértelműek. E helyzetben Nádasi Alfonz határozott, következetes helytállása szélesebb körben is példa értékű volt. Egyaránt határozottan elutasította a visszavonuló csapatok között terjedő zűrzavaros kommunista és nyilas eszméket, de a hitetlenek felé is szeretettel fordult, mindenkiben az embert tisztelte.

Nádasi Hadinaplójának speciális értéke Varsó teljes pusztulásának szemtanúként történő bemutatása. Alfonz atya leírásai nem csak bepillantást engednek az embertelen, kaotikus viszonyokba, de példát adnak a szolgálatot vállaló tábori pap helytállásából is. Többször merészkedett be a pusztuló fővárosba, a szenvedő, pincékbe szorult lakosoknak élelmet, a hozzátartozók üzeneteit próbálta eljuttatni. A Varsóban rekedtek szenvedéseinek enyhítése még katonai tervezgetésre is sarkallta (akcióterv a német repülőgép-irányító főhadiszállás ellen), a német hadsereg kegyetlenkedéseit folyamatosan erős szavakkal ostorozta.

Alfonz atya karizmatikus, példaadó személyisége jól megismerhető hadinaplójának lapjairól. Az igazi tanáregyéniség szellemisége vélhetően nemcsak egykori diákjai, hanem a környezetében szolgáló katonák és a civilek számára is örök emlékezetbe vésődött. A Hadinapló nagyon jó nyelvezetű, olvasmányos, csupán néhol érzékelhető a harci cselekmények – légitámadások – közvetlen hatása a fogalmazásra.

A szöveget lelkiismeretesen, nagy hozzáértéssel Lukácsi Zoltán gondozta, és értelmező, magyarázó jegyzetekkel látta el. Több mint négyszáz lábjegyzet, illetve

a napló végén található térképgyűjtemény segíti az olvasót a földrajzi, hadászati tájékozódásban, a napló értelmezésében. A könyv elején *Nagy Róbert*, a Győr Megyei Levéltár levéltárosa hadtörténeti bevezetőjével segíti a hadi események pontos megértését.

| Közlemények

Tisztelt Olvasó! Tisztelt Egyesületi Tagunk!

A Soproni Városszépítő Egyesület aktív tagjainak száma 410 fő felett van, akiknek ezúton is köszönetet mondunk támogatásukért, a befizetett tagdíjakért, a sokszor a családtól megvont, kis nyugdíjából összekuporgatott forintokból megtett adományokért. Az Egyesület munkáját a tagdíjából, az adományokból, szponzori befizetések-ből, valamint a SZJA 1%-ának az Egyesület javára történő felajánlásából származó bevételekből fedezi.

Az SZJA 1 %-ának felajánlása, mely a 2009 adóév számain alapul, 2010. évben

100.667.- Ft
összeget tett ki.

Ezért az adományért köszönetet mondunk mindazoknak, akik ezt az adózásuk alkalmával, a Rendelkező nyilatkozattal az Egyesületnek ajánlották fel. Az összeget részben a Sopron, Széchenyi téri óra újbóli felállításához, részben a Winkler Oszkár díj adományozásával kapcsolatos költségek fedezésére használtuk fel.

A 2011. év első hónapjai ismételten az adózás jegyében telnek el. Ekkor újra lehetőség adódik arra, hogy Ön is mérlegelje, mely szervezetnek ajánlja fel az SZJA

1 %-át. Ismerve céljainkat és feladatainkat, ezúton kérjük Önt is, hogy Egyesületünket nemes céljainak elérésében ilyen módon is segítse. Amennyiben Egyesületünk javára dönt, úgy kérjük, hogy a

Rendelkező nyilatkozat megfelelő rovatában a Soproni Városszépítő Egyesület

19884581-1-08

adószámát,